

Türkiye'de Yerleşmelerin Kuruluşu ve Gelişimini Etkileyen Faktörler

Türkiye'de yerleşmelerin dağılışında doğal ve beşerî faktörler belirleyici olmuştur. Türkiye'de yerleşmelerin yoğunluğu batıdan doğuya ve kıydan iç kesimlere gidildikçe genel olarak azalmaktadır.

Yerleşmeler; Türkiye'nin sıcaklık koşullarının elverişli olmadığı, yağış miktarının yetersiz olduğu alanlarında daha seyrek iken sıcaklık koşullarının elverişli ve yağış miktarının yeterli olduğu kıyı kesimlerinde yoğunudur (Görsel 4.5).

Görsel 4.5: Kıyı yerleşmesi örneği (Rize)

Su; tarım, sanayi, içme, kullanma, balıkçılık ve ulaşım açısından hayati bir öneme sahiptir. Türkiye'de birçok yerleşme bu nedenle su kaynaklarına yakın alanlarda kurulmuştur (Görsel 4.6).

Görsel 4.6: Akarsu kıyısı yerleşme örneği (Amasya)

Topoğrafik faktörlerden yer şekilleri, yükselti, eğim, bakı ve dağların uzanışı yerleşmeler üzerinde etkilidir. Türkiye genç oluşumlu bir arazide yer aldığından ortalama yükseltisi fazla, arazi yapısı engebeldir.

Bu durum, Türkiye'de kısa mesafelerde yerleşme olanaklarının değişmesine neden olmaktadır. Türkiye'de engebelerin az olduğu alanlarda yerleşme yoğun iken dağlık, engebeli ve yükseltinin fazla olduğu alanlarda yerleşme seyrekir (Görsel 4.7).

Görsel 4.7: Dağlık alanda seyrek yerleşme (Giresun)

Ulaşım olanaklarının yeterli olduğu alanlarda sanayi, ticaret gibi ekonomik faaliyetler gelişme gösterir. Bu nedenle Türkiye'de ulaşım olanaklarının uygun olduğu alanlarda ekonomik çeşitliliğe bağlı olarak yerleşmeler gelişim gösterirken ulaşım olanaklarının kısıtlı olduğu alanlarda yerleşmelerin gelişimi zorlaşır (Görsel 4.8).

Görsel 4.8: Ulaşım imkânları gelişmiş yerleşme örneği (Konya)

Türkiye'nin tarım, madencilik, ticaret, turizm, sanayi gibi ekonomik faaliyetlerin gelişme gösterdiği alanlarındaki yerleşmeler göç almasına bağlı olarak alansal açıdan genişlemektedir. Buna karşın Türkiye'nin ekonomik faaliyetlerin kısıtlı olduğu alanlarında ise yerleşmeler yıllar içinde göç verdiği için küçülmektedir.